ВІДГУК
офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Крюкової Ірини Олександрівни
на дисертаційну роботу Співака Андрія Олександровича
на тему «Механізми управління розвитком ресурсного потенціалу аграрних підприємств»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дослідження. Раціональне управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств є основою забезпечення їх довготривалого, ефективного та стабільного економічного зростання. При цьому основою розвитку ресурсного потенціалу аграрних підприємств є здійснення ними інвестиційної діяльності. В свою чергу, інертність сільського господарства, існуючі розміри та масштаби його суб'єктів, тенденції динаміки концентрації капіталу в аграрному виробництві зумовлюють суттєві особливості побудови та функціонування механізмів інвестиційної діяльності, залишаючи ключовим джерелом економічного зростання інвестування у відкриття нових виробничих можливостей, створення стійких конкурентних переваг тощо. Тобто основним результатом інвестиційної діяльності аграрних підприємств має стати розширення їх виробничих можливостей за рахунок покращення ресурсного забезпечення. Останнє зумовлює необхідність раціоналізації інвестиційних потоків в якості інструменту управління ресурсним потенціалом, що, власне, переконує в актуальності дисертаційної роботи А.О. Співака, яка не викликає жодних сумнівів.

Дисертація А.О. Співака виконана у відповідності до плану науково-дослідної роботи Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України згідно теми «Ідентифікувати сценарії та процедури відновлення виробничо-технологічного, агроекологічного та інноваційно-інвестиційного потенціалу молочного скотарства на деокупованих територіях» (номер державної реєстрації 0124U001624, 2024-2025 рр.), згідно завдань якої автором опрацьовані рекомендації щодо використання інвестиційного інструментарію формування та розвитку ресурсного потенціалу аграрних підприємств в контексті підвищення конкурентоспроможності та економічної ефективності їх функціонування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і

рекомендацій, їх достовірність. Ознайомлення з дисертацією переконує, що автор продемонстрував глибоке розуміння предмету дослідження, яке ґрунтується на всебічному вивченні теоретичних засад розв'язання поставленого наукового завдання. Список використаних джерел налічує 184 найменування, серед яких наявні праці провідних фахівців з економічної теорії, аграрної економіки, менеджменту, а також нормативні, законодавчі та аналітичні матеріали. Автором коректно ідентифікована предметно-об'єктна сфера, чітко побудована та дотримана логіко-структурна схема, грамотно сформульовані мета та завдання дослідження. Вказане дозволило раціонально застосувати загальні та спеціальні методи дослідження, що забезпечило цілісне та повне обґрунтування винесених на захист наукових положень, висновків та рекомендацій. Зміст дисертації повною мірою відповідає обраній темі дослідження. Обґрунтовані в дисертації рекомендації пройшли виробничу апробацію, що підтверджується відповідними документами. Отже, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, пропозицій та рекомендацій дисертаційної роботи Співака А.О. не викликає сумнівів.

Ступінь новизни наукових положень. Наукова новизна дисертаційної роботи Співака А.О. полягає в отриманні нового вирішення наукового завдання обґрунтування теоретично-методичних та прикладних засад формування та функціонування механізмів управління формуванням та розвитком ресурсного потенціалу аграрних підприємств на інноваційно-інвестиційній основі. Особливої уваги заслуговують та створюють суттєвий приріст наукових знань такі, з винесених на захист положень наукової новизни:

– авторське обґрунтування концептуальних засад побудови та функціонування інвестиційних механізмів формування та розвитку ресурсного потенціалу аграрних підприємств;

– удосконалення методичного підходу до ідентифікації раціональних пропорцій залучення та використання внутрішніх та зовнішніх джерел інвестиційних ресурсів, який враховує стан ресурсного забезпечення аграрних підприємств та очікувані економічні наслідки відповідних рішень з мобілізації компонент потенціалу та створення конкурентних переваг;

– удосконалення ідентифікації впливу обсягів інвестицій на характер зміни чистого грошового потоку по стадіям інвестиційного та виробничо-комерційного циклів з визначенням на цій основі часових лагів настання позитивних зрушень рівнів економічної ефективності реалізації інвестиційних проектів;

– подальший розвиток наукового тлумачення поняття «інвестиційна діяльність аграрних підприємств» в контексті її розгляду через призму розвитку та ефективної мобілізації ресурсного потенціалу.

Повнота викладення у відкритому друку наукових положень дисертації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано 9 наукових праць загальним обсягом 3,4 ум.-друк. арк., із них 5 одноосібних, у тому числі 5 статей – у фахових виданнях, одна стаття у зарубіжному науковому фаховому виданні та 3 публікації в інших виданнях.. Оприлюднені в публікаціях наукові положення не викликають сумнівів, не містять протиріч з базовими положеннями економічних наук, а також з достатньою повнотою відображають сутність та зміст матеріалів дисертаційного дослідження. Вимоги до кількості наукових публікацій дотримано. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Співака Андрія Олександровича «Механізми управління розвитком ресурсного потенціалу аграрних підприємств»складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, викладена на 185 сторінках, у тому числі основного тексту 165 сторінок, включає 25 таблиць та 32 рисунки.

У першому розділі розглянуто роль та місце механізмів в процесі розвитку ресурсного потенціалу аграрних підприємств, окреслено науково-теоретичні засади інвестиційної діяльності аграрних підприємств та визначено закономірності формування та мобілізації ресурсного потенціалу вітчизняних аграрних підприємств.

У другому розділі визначено стан забезпечення інвестиційної складової розвитку ресурсного потенціалу аграрних підприємств, наведено результати оцінки ресурсного потенціалу, досліджено стан фінансового забезпечення аграрних підприємств, розвинуто методичний підхід до оцінки ефективності використання інвестиційних ресурсів аграрних підприємств.

У третьому розділі обґрунтовано принципи побудови механізмів формування та розвитку ресурсного потенціалу аграрних підприємств, визначено етапи планування та імплементації інструментарію інвестиційної діяльності аграрних підприємств, ідентифіковано стратегічні напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств та запропоновано альтернативні варіанти поєднання інвестиційних та ресурсних стратегій у відповідності з загальною стратегією аграрного підприємства.

Дисертація Співака А.О. «Механізми управління розвитком ресурсного потенціалу аграрних підприємств» за змістом відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають діючим вимогам МОН України.

Практична цінність результатів дослідження. Результати дисертації характеризуються практичною цінністю з огляду на їх пристосованість до використання аграрними підприємствами, їх об'єднаннями та органами державного управління агропромисловим розвитком при розробці програм та прийнятті рішень в сферах інвестиційної діяльності та розвитку ресурсного потенціалу. Рекомендації автора та окремі результати дисертаційного дослідження використовуються аграрними підприємствами, органами управління агропромисловим розвитком, а також у навчальному процесі, що підтверджено відповідними довідками.

Зауваження до дисертаційної роботи. Не дивлячись на достатньо високий теоретико-методичний рівень підготовки дисертаційної роботи необхідно звернути увагу на наявні в ній окремі недоліки та дискусійні положення:

1. В процесі ідентифікації чинників, що впливають на механізми забезпечення інвестиційної діяльності аграрних підприємств (С. 55-71 дисертації), доцільним було б кількісно оцінити ступінь їх впливу із застосуванням певних вимірників, що покращило б обґрунтованість результатів дослідження.

2. Потребує уточнення склад показників стану ресурсного потенціалу та ефективності функціонування капіталу аграрних підприємств, продемонстрований в табл. 2.4, а також їх доповнення показниками кадрового забезпечення та інтегральної оцінки ресурсного потенціалу, що спростило б подальшу класифікацію підприємств за рівнем розвитку ресурсного потенціалу та поглибило б ступінь обґрунтованості даного положення.

3. Потребує уточнення авторське визначення поняття «інвестиційний механізм управління розвитком ресурсного потенціалу аграрного підприємства» з огляду на конкретизацію суб'єкта та об'єкта управління.

4. Некоректним є віднесення до інструментів інвестиційного механізму управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств (рис. 3.2) такого елемента, як «курс валют», адже підприємство не здатне впливати на нього.

5. При демонстрації структури інструментів інвестиційної діяльності

5

аграрного підприємства (рис. 3.4) автору слід було б більше уваги приділити значенню кожного з виділених інструментів для умов діяльності аграрних підприємств.

Вказані зауваження не зменшують позитивного враження від роботи та не заперечують можливості існування авторського бачення шляхів вирішення завдань дослідження в дисертаційній роботі.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України. Дисертація Співака Андрія Олександровича «Механізми управління розвитком ресурсного потенціалу аграрних підприємств» виконана на актуальну тему, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується новизною та має теоретично-методичне та прикладне значення. Науково-обґрунтовані висновки і рекомендації в сукупності вирішують складне наукове завдання обґрунтування теоретико-методичних засад та прикладних рекомендацій щодо побудови та функціонування механізмів формування та розвитку ресурсного потенціалу аграрних підприємств.

Автором розкрито тему дисертації, досягнуто поставлену мету та виконано сформульовані завдання.

Отже, дисертація Співака Андрія Олександровича «Механізми управління розвитком ресурсного потенціалу аграрних підприємств» за змістом і оформленням відповідає вимогам пп. 9, 11, 12 та 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), згідно п. 2 постанови Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів», а її автор – Співак Андрій Олександрович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Одеського державного
аграрного університету **Ірина КРЮКОВА**

Підпис д.е.н., професора Крюкової І.О. засвідчую:
вчений секретар ОДАУ Олена ПЄСАРОГЛО